

<http://www.bootvanpesse.nl/boot-pesse.html>

Go

JUL FEB AUG

03

2013 2015 2016

About this capture

[16 captures](#)

12 Oct 2008 - 31 Aug 2018

de boot | replica | reconstructie | links

De boot van Pesse

Medio augustus 1955 werd er druk gewerkt aan de realisatie van een deel van de A28 in de huidige gemeente Ruinen. Direct ten zuiden van het dorp Pesse, ongeveer 4 kilometer ten noorden van Hogeveen, kwamen de wegenbouwers een diepe met veen gevulde kom tegen. Om een stevige ondergrond te krijgen resteerde niets anders dan het maar liefst vier meter dikke veenpakket uit te graven om het vervolgens door zand te kunnen vervangen. Het met twee draglines uitgegraven veen werd op karren afgevoerd naar een kuil waaruit zand voor de opvulling van het wegtrace gegraven was. Op 2 tot 2,5 meter diepte kwamen de draglinemachinisten een horizontaal liggende boomstam tegen. Met enige moeite gelukte het een van hen om de boomstam naar boven te halen en op een kar te deponeren. Het oudste vaartuig ter wereld zou aan zijn laatste reis beginnen, ware het niet dat ze toevallig van de kar rolde en ter plaatse bleef liggen.

Enkele dagen later vond een oplettende inwoner van Pesse, de heer Hendrik Wanders (*zie foto hiernaast*), die in een boerderij 300 meter ten zuiden van de vindplaats woonde, de boomstam en hij zag er onmiddellijk iets bijzonders in. Op een grote kruiwagen vervoerde hij het voorwerp naar zijn huis waar hij het in zijn tuin legde.

De voorzitter van de Drents Prehistorische Vereniging en de penningmeester van de Stichting vrienden van het Drents Museum werden vervolgens gewaarschuwd. De laatste adviseerde de boom nat te houden met zakken en bracht daarna de

directeur van het Biologisch Archeologisch Instituut te Groningen, professor dr. H.T. Waterbolk op de hoogte.

Enkele dagen later al werd de kano door een medewerker van dit Instituut onderzocht. In de boot vond hij nog een stuk hout dat van de ziekant was afgebroken.

De heer Wanders had er geen enkel bezwaar tegen dat de boot zou worden meegenomen naar het Instituut te Groningen. Na conservering zou het object dan een plaats vinden in het Provinciaal Museum van Drenthe.

Vrijwel onmiddellijk nadat de boot was gevonden, werd men geconfronteerd met de moeilijke vraag hoe dit unieke voorwerp moest worden geconserveerd. Hout uit archeologische context kan men niet eenvoudigweg laten drogen. Er zouden scheuren in ontstaan en het zou ernstig vervormen. Uiteindelijk werd besloten de boot in bevroren toestand te laten drogen en niet met een impregneringsmiddel te behandelen. Dit was gemakkelijker gezegd dan gedaan. Er moest een aparte installatie voor worden gebouwd en tot de tijd dat die klaar was, verbleef de boot in een koelruimte van het gemeentelijk abattoir te Groningen. Vervolgens werd het voorwerp nog geruime tijd in een koelcel van een vishandelaar te Groningen opgeslagen bij een temperatuur van min 20 graden Celsius. Het eigenlijke droogproces vond plaats in een luchtdichte cylinder.

De 3 meter lange en 45 centimeter brede kano is gemaakt van de stam van een grove den. De voorzijde versmalt zich vanaf beide zijanten en de onderkant tot een soort punt die eindigt in een op doorsnede min of meer driehoekige uitstulping. Dit wijst er op dat deze puntige kant is ontstaan door het vellen van de boom met een stenen of hertschoornen bijl. Met dit gereedschap kon een boom namelijk het beste worden omgehakt door deze rondom V-vormig in te kappen totdat het resterende hout zo dun was geworden dat de boom omviel. De achterzijde is pas bijgekapt nadat de boom was geveld en verloopt daardoor schuin naar beneden. Aan de voorzijde is de boot over een grotere afstand massief dan aan de achterzijde waardoor een soort voorplecht is ontstaan.

Al vrij snel na de ontdekking kon de ouderdom van de boomstam worden vastgesteld aan de hand van een pollenanalytisch onderzoek. Meer zekerheid over de datering kwam een aantal weken later. Omgerekend in kalenderjaren weten we nu dat dat de boot ergens tussen 8040 en 7510 jaar voor Chr. Moet zijn vervaardigd. Daarmee is het de oudste boot ter wereld vooropgesteld dat we inderdaad met een vaartuig te maken hebben.

 Beluister het radio interview met Dhr. Wanders

De boot van Pesse - reconstructie

Aan de eigenlijke functie van de "kano" is lange jaren helemaal niet getwijfeld. Door nieuwe vindingen met name in Denemarken is nu veel meer bekend over prehistorische kano's dan in 1955. Bij een bezoek van een Deense archeoloog (dr. S. Anderson) aan het Drents museum ontstond een aantal jaren geleden de discussie of de boot van Pesse wel een boot was. De enige manier om hier licht op te werpen is een experiment.

Strikt genomen zou het niet nodig zijn om ook het uithollen van de boom op prehistorische wijze uit te voeren. Het zou bij wijze van spreken binnen korte tijd met een motorzaag te regelen zijn. Voor de vaareigenschappen maakt dat namelijk niet uit. Nu er echter een juiste boom ter beschikking is gesteld, zou het een gemiste kans zijn wanneer ook de vervaardiging niet als experiment zou worden meegenomen. Daarom wordt uitsluitend gebruik gemaakt van vuurstenen en hertshoornen werktuigen.

Na kap van de boom zal allereerst de voorzijde van de kano met ijzeren bijlen in vorm worden gekapt (dit is de zijde die bij het kappen met een stenen bijl automatisch puntig zou zijn geworden). Vervolgens zal de schors worden verwijderd met eiken keggen aan een steel.

Aan de oevers van een vennetje - dat er duizenden jaren geleden net zo uitgezien moet hebben - was een primitieve scheepswerf aangelegd en hierop werd met man en macht gewerkt aan de bouw van een kano. Het betrof hier een replica van de beroemde Kano van Pesse, een relik uit de oudheid waarover de laatste jaren veel te doen is geweest.

Ooit werd deze prehistorische kano, die natuurlijk wel een beetje was aangevreten door de tijd, opgedolven nabij Pesse. Het vaartuig kreeg de titel Oudste Boot ter Wereld, een predikaat waarover later in wetenschappelijke kring twijfel ontstond. Was het wel een boot of hadden we hier te maken met een ordinaire voertrog voor het vee? Er was slechts één mogelijkheid om achter de waarheid te komen en dat was, de kano nauwkeurig namaken en beproeven op zijn vaarkwaliteiten. En zo trokken medewerkers van het Drents Museum in Assen - waar het origineel van de Kano wordt bewaard - erop uit. Ze selecteerden een mooie boomstam en hakten deze in de vorm van de originele Kano. Dat gebeurde met prehistorische werktuigen - ook nagemaakt - zoals diverse soorten vuurstenen bijlen uit de Midden-Steentijd.

** De originele foto's op deze pagina zijn afkomstig van het Drents Museum*

http://www.bootvanpesse.nl/boot-pesse-replica.html

Go

JUL FEB APR

03

2013 2015 2016

About this capture

18 captures

12 Oct 2008 - 31 Aug 2018

de boot | replica | reconstructie | links

De boot van Pesse - de replica

Op een prangende vraag kwam op 11 april 2001 een verlossend antwoord: de veelbesproken historische Kano van Pesse, 's werelds oudste vaartuig, wilde wel degelijk varen en was echt een boot! Boze tongen beweerden dat de kano in werkelijkheid een voerbak voor het vee was, maar sinds gisteren worden de archeologen van het Drents Museum door geen enkele twijfel meer gekweld. Zij maakten een exacte kopie van het oeroude bootje en lieten deze bij Witten in een vennetje glijden. En ziedaar: zonder enige aarzeling zette de replica met daarin een geoefende bootsman koers naar open water, draaide daar verscheidene rondjes en keerde behouden terug naar de wal.

De mensen van het Drents Museum in Assen, aangevoerd door de archeoloog Jaap Beuker, waren redelijk zeker van hun zaak, maar toch stonden ook hun gezichten gespannen toen hun geesteskind zich losmaakte uit het riet en naar het midden van de plas gleed. Maar tewaterlating en proefvaart slaagden wonderwel.

[bekijk de video van de doop en tewaterlating \(inbel\)](#)

[bekijk de video van de doop en tewaterlating \(adsl\)](#)

Vijf dagen lang is Jaap Beuker met een tiental medewerkers bezig geweest uit de stam van een grove den een exacte kopie te maken van de Kano van Pesse. Vervolgens werd in het ven op het vakantieterrein Witterzomer nabij Assen een proefvaart gehouden. De kano bleek redelijk diep te liggen - goed dus, dat er geen golf slag 8 stond op het ven - maar gaf verder geen krimp, liet zich gewillig voorwaarts peddelen en ging ook enige lichte nautische manoeuvres niet uit de weg. Kanovaarder Dielemans was tevreden. Voor hem was het duidelijk genoeg: met zo'n bootje, hoe primitief ook, kon er zo'n slordige 10.000 jaar geleden wel degelijk worden gevaren. Zittend op de knieën, halfgehurkt of zelfs staand, hierbij vistuig of jachtgerei hanterend. Wel kon de rijzige Dielemans aan de geringe maatvoering van de kano merken dat de prehistorische mens nogal wat kleiner van stuk was dan hijzelf.

Het bootje is redelijk kort en dat was voor kritische geesten reden, te beweren dat het daarom geen vaartuig, maar een voerbak voor het vee was of iets dergelijks. Jaap Beuker:

- "Punt 1: 10.000 jaar geleden werd er geen vee gehouden en waren er dus ook geen voerbakken nodig.
- Punt 2: de Kano van Pesse lijkt sterk op bootvondsten in het buitenland. Wat: in Polen worden heden ten dage nog altijd van dit soort zeer primitieve vaartuigjes gebruikt.
- Punt 3: de proefvaart met de replica mag geslaagd worden genoemd. De optelsom van dit alles is, dat ik rustig durf uit te sluiten dat de Kano van Pesse ooit een andere bestemming had dan een varende."

Speciale gast bij de proefvaart was mevrouw Tijssien Wanders-Gort, de echtgenote van de boer die de Kano van Pesse in 1955 vond. Ook haar twee kleindochters Talitha en Mylène (destijds 12 en 9 jaar oud) Hopman waren er; zij mochten de nagebouwde kano dopen. Even is gespeeld met de gedachte ook vinder Hendrik Wanders naar de waterkant te halen, maar de oude man verblijft in een verpleeghuis en de reis zou te bezwaarlijk voor hem zijn geweest.

